Milan Dubovský

SUPRANACIONALITA A PRVKY SUPRANACIONÁLNEJ ARCHITEKTÚRY

Abstrakt: *Nazerané z pohľadu svojich adresátov, ustanovujú extra inštitucionálne normatívne akty entít s medzinárodnoprávnym základom jednotné pravidlá určené k vnútroštátnej implementácii, ktoré sa vzťahujú na operátorov poskytujúcich určité služby s cezhraničným presahom, ktorý sú v postavení agentúr štátu, alebo ktorých činnosť je prinajmenšom štátom autorizovaná a štát na ňu dohliada. Medzinárodnoprávny akt môže túto hranicu záväznosti posunúť a adresátmi sekundárnych aktov sa môžu stať explicitne tiež jednotlivci. Iba výnimočne však nachádzame právnu normu s priamym a horizontálnym vnútroštátnym účinkom. Supranacionálna architektúra považuje túto pomknutú hranicu za modus ustálený. Finálny stav zodpovedajúci predstave načrtnutej Krabbem je dosiahnutý reťazením prvkov, ktoré sú v medzinárodnom práve prítomné u obvyklých inštitucionalizovaných systémov a doplnené prvkami odlišujúcimi. Vymedzujúcim je usporiadanie autonómneho a systémovo uzatvoreného „nového" právneho poriadku s podriadením sekundárnych aktov vlastnému referenčnému rámcu preskúmavania legality, ktorý nie je zbavený funkčných vzťahov so svojou podložnou vrstvou v podobe vnútroštátnych právnych poriadkov.*

Kľúčová slova: *supranacionalita, presun suverénnych právomocí, inštitucionálna štruktúra entít s medzinárodnoprávnym základom, normatívny prvok supranacionality, otvorený konštituujúci priestor, jednotlivec, ktorého práva boli dotknuté*

ÚVOD DO ŠTÚDIE

Charakteristikou architektúry Európskej únie ako supranacionálnej entity je vnútorná členitosť modelu *prenesenia časti suverénnych právomocí* na vertikálnej úrovni a spojenie rôznych foriem ich výkonu na úrovni horizontálnej, vytváranej zakladajúcim aktom ustanovenými orgánmi.[1] Dopĺňujúcim k prvku *inštitucionálnej nezávislosti* je uplatnenie princípu inštitucionálnej rovnováhy, ktorého stvárnenie nachádzame v podobe včlenenia orgánov s rovným zastúpením vlád,[2] a vo vytvorení vzájomných funkčných a kontrolných väzieb na účel plnenia úloh a dosiahnutia cieľov v zakladajúcich aktoch ustanovených.[3]

Ako podstatné možno ďalej určiť postupy prijímania právne záväzných aktov s extra inštitucionálnym účinkom modifikujúce pravidlo vzájomného súhlasu (*rozhodovací prvok*), nepodmienené presadenie ich účinkov voči zúčastneným štátom, ako i subjektom podliehajúcim ich jurisdikcii (*normatívny prvok*),[4] a podriadenosť právne záväzných

---

1 C-7/56 a 3 – 7/57, *Algera a i.*, Návrhy generálneho advokáta Maurice Lagrangea, [1957] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 160.
„*Otázka vertikálneho rozdelenia právomocí sa týka otázky ochrany členských štátov, zatiaľ čo otázka horizontálneho rozdelenia právomocí sa týka účinnosti únijného systému prijímania rozhodnutí*", BOGDANDY, Armin von – BAST, Jürgen. The European Union's Vertical Order of Competences: The current law and proposals for its reform. *Common Market Law Review*, 2002, 39, s. 236.

2 TEU, článok 10 odsek 2, článok 15 odsek 2, článok 16 odsek 2 a 3, článok 48; TFEU, článok 293 an.; comp. SCoE, článok 20 odsek (b), (c) a (d).

3 JACQUÉ, Jean-Paul. The Principle of Institutional Balance. *Common Market Law Review*, 2004, 41, s. 383 an.

4 WEILER, Joseph. The Community System: the Dual Character of Supranationalism. 1 *Yearbook of European Law*, 1981, s. 271 an.

aktov súdnemu preskúmavaniu súladu s ustanoveným referenčným rámcom (*viazanosť právom*).[5]

Uvádzaným prvkom bude venovaná pozornosť v nasledujúcej časti štúdie, v ktorej poukážeme na ich prítomnosť alebo naopak nedostatok v inštitucionalizovaných systémoch práva medzinárodného a určíme, ktorý alebo ktoré z nich možno vo vzťahu k pojmu supranacionalita považovať za hraničné a odlišujúce alebo iba za sprostredkujúce. Povaha predkladanej štúdie bude preto vo vzťahu k právu medzinárodnému komparatívna, s cieľom poukázať na prítomné rozdiely.

Prvkami supranacionálnej architektúry pritom na účely tejto práce rozumieme základné znaky vnútorného usporiadania inštitucionalizovaného systému vymedzené zakladajúcim aktom, ktoré spoluvytvárajú jeho charakteristické vlastnosti a umožňujú jeho odlíšenie sa od iných inštitucionálnych usporiadaní. Samotná prítomnosť niektorého z nich nie je sama o sebe dostatočným a vymedzujúcim predpokladom. Odlišujúcim sa stáva spôsob ich spojenia a miera uplatnenia normatívneho prvku.

Pokiaľ ide o napĺňanie obsahu otvoreného konštituujúceho priestoru, ktorého súčasťou je referenčný rámec preskúmavania legality aktov inštitúcií Únie, dovolíme si odkázať na pasáže práce Prof. Malenovského „*60 let Evropských společenství: od francouzského „supranacionálního“ smluvního projektu k jeho německému „podústavnímu“ provádění*“ publikovanej v roku 2012.[6]

Základným a v prostredí entít podľa medzinárodného práva odlišujúcim je pojem „*supranacionalita*“. Zobrazenie jeho obsahu možno nielen v čase uzatvorenia zakladajúcich aktov pôvodných Spoločenstiev označiť za neurčité. Vzťah medzi formou a významom použitého znaku však nadobúda svoju úplnosť a jasnosť pri pomenovaní vlastností jeho substancie. V tejto súvislosti sa javi ako vhodné a účelné poukázať na súvislosti jazykového vyjadrenia pojmu „supranacionalita“ v čase vytvárania jeho reálneho obrazu.

Georges Scelle používa tento pojem ako adjektívum „supranacionálny“ v spojení:

- „*l'institution de recours nouveaux, devant des autorités supranationales*“ („ustanovenie opravného prostriedku, o ktorom rozhodnú supranacionálne orgány“),[7]
- „*un recours supranational est institué au-delà de la hiérarchie des recours nationaux*“ („supranacionálny opravný prostriedok ustanovený mimo hierarchiu vnútroštátnych opravných prostriedkov“),[8]
- „*une sanction collective confiée à une autorité supranationale, contrôlée dans son exercice et s'appuyant sur une décision juridictionnelle*“ („kolektívne opatrenie ukladané na základe rozhodnutia súdu supranacionálnym orgánom, ktorý podlieha kontrole výkonu svojich právomocí“),[9]

---

5 „*Európske hospodárske spoločenstvo je spoločenstvom práva, ktorého členské štáty, ako aj jeho inštitúcie podliehajú kontrole súladu ich právnych aktov so základnou ústavnou listinou, ktorou je Zmluva*“, C-294/83, *Les Verts proti Európskemu parlamentu*, Rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 1986, [1986] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 1365, bod 23.

6 MALENOVSKÝ, Jiří. 60 let Evropských společenství: od francouzského „supranacionálního“ smluvního projektu k jeho německému „podústavnímu“ provádění. *Právník*. 2012, roč. CLI, č. 7, s. 684–686, s. 690 an.

7 SCELLE, Georges. *Précis de droit des gens: Principes et systématique*. Reproduction du volume I paru initialement en 1932 aux éditions Sirey. La Bibliothèque Dalloz, 2008, s. 47.

8 *Ibidem*, s. 60.

9 *Ibidem*, s. 66.

– „*[l]'emploi de la force serait déclenché par une décision d'une autorité supranationale ; le but poursuivi serait le maintien de l'ordre public international et du Droit*" („použitie sily by bolo umožnené rozhodnutím supranacionálneho orgánu; sledovaným cieľom bude zachovanie medzinárodného verejného poriadku a práva"),[10]
– „*le contrôle supranational*",[11] a
– „*l'organisation supranationale*".[12]

V kontexte vytvorenia stáleho súdneho dvora k zaisteniu plnenia záväzkov prevzatých Vysokými zmluvnými stranami pristúpením k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,[13] možno zvýrazniť hodnotiaci výrok Roberta Mischlicha, podľa ktorého „[l]'organisation de cette haute jurisdiction introduisit *un élément de supranationalité*".[14]

A napokon, v medzinárodnoprávnom akte sa adjektívum supranacionálny uvádza najskôr v súvislosti s inštitucionálnou nezávislosťou jedného z orgánov Európskeho spoločenstva uhlia a ocele:

– „*Členovia Vysokého úradu vykonávajú svoje funkcie v úplnej nezávislosti a vo všeobecnom záujme Spoločenstva. Pri plnení svojich povinností nesmú žiadať ani prijímať pokyny od žiadnej vlády alebo iného orgánu. Musia sa zdržať akéhokoľvek konania nezlučiteľného so supranacionálnou povahou ich funkcií*",[15]
– „*Každý členský štát sa zaväzuje zachovávať túto supranacionálnu povahu, a nebude ovplyvňovať členov Vysokého úradu pri výkone ich úloh*".[16]

Neskôr, ako abstraktné pomenovanie celku, významové vyjadrenie ktorého ostáva zastreté:

– „*le caracte`re supranational de la Communauté européenne du charbon et de l'acier*".[17]

Príklady použitia namietaného pojmu v tvare „supranacionálny" na účel určenia prvkov tvoriacich jeho obsah a následné odlíšenie modelu supranacionálnej entity od funkcionálnych inštitucionálnych usporiadaní v nasledujúcom texte doplnia niektoré z iniciatív smerujúcich k založeniu Rady Európy a naplneniu konceptu „užšieho politického zjednotenia", ktorých neúspešnou snahou je inštitucionálna premena entity medzivládnej spolupráce.

Pridaným prípadom zobrazujúcim prvky supranacionálneho usporiadania bude „*Commission Centrale pour la Navigation du Rhin*" v podobe ustanovenej zakladajúcim

---

10 *Ibidem*, s. 66.
11 *Ibidem*, s. 94.
12 *Ibidem*, s. 133.
Comp.: SCELLE, Georges. Le problème du fédéralisme. *Politique étrangère*. 1940, 5e année, N°2, s. 145.
13 *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms* („ECHR"), Rím, 4. november 1950, ETS No. 005.
14 MISCHLICH, Robert. *Une mission secrète à Bonn, Lausanne: Fondation Jean Monnet pour l'Europe*. Centre de recherches européennes (Cahiers rouges), 1986.
15 *Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier*, Paris, le 18 avril 1951, článok 9, pododsek 5.
16 *Ibidem*, článok 9, pododsek 6.
17 Accord concernant la collaboration entre l'Organisation international du travail et la Communauté européenne du charbon et de l'acier. *Journal Officiel de la Communauté Européenne*. 1953, 14 août, No 11, s. 167.

aktom z roku 1815, ktorá predstavuje prvý *inštitucionalizovaný* režim vytvorený na základe medzinárodnoprávneho aktu vôbec, a zároveň prvý inštitucionalizovaný režim predpokladajúci *prenesenie časti suverénnych právomocí*.[18]

1. PRVKY SUPRANACIONÁLNEJ ARCHITEKTÚRY

1.1 Modifikácia postupov prijímania rozhodnutí a inštitucionálna nezávislosť

Ako rozhodujúci dôvod premeny funkcionálnych systémov medzivládnej spolupráce možno označiť nedostatočnosť prejavenú v postupoch prijímania rozhodnutí o podstatných otázkach spoločného záujmu predpokladajúcich dosiahnutie jednomyseľného súhlasu, v podmienenej záväznosti sekundárnych aktov týmito postupmi prijímanými a roztrieštenosti ich vnútroštátnej implementácie.

Základné operačné módy medzivládnej spolupráce sú tu dopĺňané prvkami *normatívneho federalizmu*. Fundamentálnym sa stáva *oslabenie suverenity*. Vo vzťahu ku zvoleným postupom prijímania rozhodnutí to znamená, že „*pre záležitosti [inštitucionalizovaného] sektora (a napokon iba pre ne) sa právo veta vytratí a rozhodnutia väčšiny sa presadia vo vzťahu k menšine*“.[19] Exteriorizácia vôle každého zo zúčastnených štátov ako nutný predpoklad súhlasu byť určitým aktom viazaný je prítomná pri uzatváraní zakladajúceho aktu. Pri jeho implementácii ju nahrádza spoločná vôľa a spoločný záujem napĺňať ciele a účel týmto aktom ustanovené („*une fusion des intérąts essentiels*“, „*dans l'intérąt commun*“).[20]

Východiskovými sú dva navzájom divergentné postoje. Prvý z nich umožňujúci, druhý naopak znemožňujúci dosiahnutie ustanoveného cieľa, ktorým je *užšie ekonomické a politické zjednotenie* suverénnych štátov Európy.[21] Skorší je reprezentovaný výrokom „*existujúce európske organizácie nepresahujú napriek úsiliu Francúzska úroveň medzivládnej spolupráce*“.[22] Druhý výrokom „*sú tu stále dva odporujúce si pohľady na povahu a účel Rady Európy. Pre väčšinu vlád, ktoré ju založili nebola nástrojom pre bezprostredné politické zjednotenie … Ich cieľom, ako to formuluje úvodná časť štatútu, bolo iba priviesť „európske štáty k väčšej jednote“. Nemali v úmysle udeliť Výboru ministrov právomoci*

---

[18] *Traité de Vienne* (9 juin 1815), Annexe 16B du 24 mars 1815, Règlements concernant la libre navigation des rivières, N°2, Articles concernant la navigation du Rhin („*Traité de Vienne*, Annexe 16B, N°2“).
MISCHLICH, Robert. Le Régime International De La Navigation Du Rhin. *Revue Trimestrielle De Droit Commercial Et De Droit économique*. 1957, n°2, s. 243–287.

[19] SCELLE, Georges. Le problème du fédéralisme. *Politique étrangère*. 1940, 5e année, N°2, s. 147.

[20] *Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier*, úvodná časť, odsek 6, článok 3.

[21] Political Resolution of the Hague Congress [10/05/1948], Archives historiques de l'Union européenne, Florence, UWK/NS-281 Hague Congress, odsek 1.
Procès-verbal de la Troisième Session du Conseil Consultatif du Traité de Bruxelles, Paris, 25–26 Octobre 1948, Annexe, Attributions du Comité chargé d'étudier les Mesures à prendre en vue d'aboutir à une Unité Européenne, Document No. A/100, odsek 1.
Conseil de l'Europe („CoE“), Assemblée Consultative, Résolutions de l'Assemblée et recommandations au Comité des ministres adoptées le 6 septembre, Étude des changements dans la structure politique de l'Europe qui pourraient être nécessaires pour réaliser une union plus étroite entre les Membres du Conseil de l'Europe et une coopération effective dans les différents domaines spécifiés à l'article premier de son Statut, Documents de séance, Doc. 87, Strasbourg, 1949, s. 227.

[22] MISCHLICH, Robert. *Une mission secrète à Bonn, Lausanne: Fondation Jean Monnet pour l'Europe*. Centre de recherches européennes (Cahiers rouges), 1986.

európskej exekutívy, o to menej inému orgánu vychádzajúcemu z Poradného zhromaždenia. Nemali ani v úmysle umožniť zhromaždeniu, aby sa stalo zodpovedným parlamentom. … Nemôžeme preto súhlasiť, aby ktorýkoľvek z orgánov Rady Európy, ku ktorej patríme, získal právomoc s u p r a n a c i o n á l n e j povahy".[23]

Rozdielnosť uvádzaných postojov možno priblížiť na príklade určenia názvu budúcej entity, ktorá by mala naplniť alebo sprostredkúvať predstavený cieľ,[24] označenia jej zakladajúceho aktu,[25] ako i navrhnutej štruktúry orgánov zložených zo zástupcov vlád zúčastnených štátov a naopak, ako element federalizmu, menovaných národnými parlamentmi zúčastnených štátov.[26] Ich nemennosť je dôvodom presunu iniciatívy k založeniu „*High Authority for Coal and Steel*" ako supranacionálneho útvaru na užší korpus štátov.[27]

1.2 „*Les pouvoirs réels*"

Podstatným obsahovým prvkom pojmu supranacionálny sa vedľa uvádzaného módu prijímania rozhodnutí stáva otázka prenesenia časti suverénnych právomocí, na ktorú je naviazaná otázka určenia účinkov aktov, ktoré sú výsledkom ich vykonávania a subjektívny rozsah ich uplatnenia, teda prvok normatívny.[28]

---

[23] Memorandum by the Secretary of State for Foreign Affairs, The Council of Europe, C. P. (50) 236, 19th October 1950, The National Archives, Catalogue Reference: CAB/129/42, odsek 3 a 10.
Comp.: „*Uznávajúc, že vytvorenie európskeho politického orgánu federatívnej povahy je neprijateľné pre tie z členských štátov, ktoré sa domnievajú, že rozhodnutia o spoločných opatreniach musia byť, vo všeobecnosti, prijímané spoločne medzi vládami v duchu jednomyseľnosti a nie supranacionálnym orgánom.*", CoE, Consultative Assembly, Amendment to the Third Report from the Committee on General Affairs relative to changes in the political structure of Europe, Council of Europe, 23rd November 1950, Documents, Working papers, Doc. 148, Strasbourg, 1950, s. 1210.

[24] „*The Organisation has been called throughout the „Council of Europe". It was, however, suggested by the French and Italian Delegations that „European Union" might be preferable as the name of the Association, the term „Council of Europe" being retained for its organisation.*", Note by the Secretary of State for Forreign Affairs, The Council of Europe, C.P. (49) 62, 23th April 1949, Preparatory Conference for the establishment of a Council of Europe, Final Report, The National Archives, Catalogue Reference: CAB/129/34, odsek 4(2).

[25] „*The Organic Instrument has throughout been called the „Statute" of the Council of Europe. It was, however, suggested by the French Delegation that the alternative „Constitutive Act" would be preferable.*", Note by the Secretary of State for Forreign Affairs, The Council of Europe, C.P. (49) 62, 23th April 1949, Preparatory Conference for the establishment of a Council of Europe, Final Report, The National Archives, Catalogue Reference: CAB/129/34, odsek 4(3).

[26] British note concerning the European Assembly [07/09/1948], odsek 2, Archives historiques de l'Union européenne, Florence, FD-105, Commission permanente du traité de Bruxelles [A/195].
Memorandum on the British proposal for a Council of Europe [Doc. Europe n°1] [26/11/1948], Archives historiques de l'Union européenne, Florence, FD-206 Documents de travail.
Mémorandum de la délégation française sur le projet d'une Assemblée consultative européenne [Doc. Europe n°2] [29/11/1948], Archives historiques de l'Union européenne, Florence, FD-206 Documents de travail.

[27] CoE, Assemblée Consultative, Rapport Sur divers propositions intéressant l'économie européenne, Annexe K, Raport intérimaire sur la sidérurgie adopté par la Commission des Questions Économiques au cours de sa session des 15–17 décembre 1949, Documents de séance, Doc. 5, Strasbourg 1950, s. 467 an.
„*Výbor ministrov rozhodol o odovzdaní Odporúčaní týkajúcich sa Úradu pre uhlie a oceľ vládam dotknutých šiestich štátov.*", CoE, Assemblée Consultative, Résolutions du Comité des Ministres adoptées au cours de sa sixième session sur les recommandations de l'Assemblée Consultative, Documents de séance, Doc. 136, Strasbourg, 1950, s. 1118, bod 4.

[28] „*Sú dve základné otázky …, ktorým sa nemôžeme vyhnúť … Prvou z nich je problém, do akej miery sú jednotlivé krajiny Európy pripravené poskytnúť určité právomoci v určitých oblastiach … nech už hovoríme o vzdaní sa suverenity, o zlúčení suverenity, o prenesení suverenity alebo o rozšírení suverenity … ak má Únia Európy*

Prejudiciálnou je smernica pre určenie alebo modelovanie orgánu, ktorému by mali byť právomoci určitého druhu majúce pôvod v suverenite zúčastnených štátov pripísané, a ktorú možno vyjadriť použitím tézy „*l'autorité européenne susceptible d'être dotée de fonctions limitées mais de pouvoirs réels*" („európsky úrad s obmedzenými funkciami, avšak so skutočnými právomocami").[29]

Opustenie úrovne medzivládnej spolupráce reprezentovanej orgánom zloženým zo zástupcov vlád zúčastnených štátov nevylučuje prítomnosť takéhoto orgánu v inštitucionálnej štruktúre supranacionálnej architektúry, predpokladá však prítomnosť orgánu na vládach zúčastnených štátov nezávislého („*au-delà de la hiérarchie nationale*").[30]

Príklad *travaux préparatoires* k ustanoveniu Európskeho spoločenstva uhlia a ocele („Spoločenstvo") preukazuje konceptuálny posun od pôvodne funkcionálneho modelu vyjadreného formuláciou „*l'Autorité internationale*" a „*le régime international*", ktorému má zvolený sektor podľa prvého návrhu podliehať.[31] Výsledkom je vytvorenie „*une Haute Autorité européenne* du charbon et de l'acier" tvoria súčasť inštitucionálneho usporiadania „*une communauté européenne du charbon et de l'acier*".[32] Bez premietnutia normatívneho prvku supranacionality tu však možno uvažovať iba o *species* obvyklých inštitútov medzinárodného práva, ktoré iba čiastočne spochybňuje priblíženie spojenia „*la Haute Autorité*" k ustálenému pojmu „*la Haute Partie Contractante*".[33]

Princíp inštitucionálnej nezávislosti možno v *travaux préparatoires* identifikovať v spojení s adjektívom „supranacionálny" prostredníctvom zámeny za v texte pôvodne použitý pojem „medzinárodný", pri vymedzení postavenia členov Vysokého úradu („*le statut*

---

niečo znamenať, musí byť politickou organizáciou, ktorá má právomoci … Druhou základnou otázkou je skutočnosť, že musíme mať čo najskôr, alebo v čo najkratšom možnom čase, parlamentné zhromaždenie zvolené rôznymi parlamentmi rôznych štátov Európy k vypracovaniu… nového politického usporiadania Európy. … Bude to pravdepodobne odlišný typ politickej organizácie od tých, ktoré boli rozvinuté doteraz, ale to je našou úlohou", MACKAY, R. W. G. Labour Party, British Section of the European Parliamentary Union, Congres of Europe, The Hague 7–11 May 1948, Council of Europe, April 1999, s. 51 a 52.

„*Európske národy musia preniesť a zlúčiť časť svojich suverénnych právomocí, aby zabezpečili spoločné politické a ekonomické opatrenia k integrácii*", Political Resolution of the Hague Congress [10/05/1948], Archives historiques de l'Union européenne, Florence, UWK/NS-281 Hague Congress, odsek 3.

29 CoE, Assemblée Consultative, Résolutions de l'Assemblée et recommandations au Comité des ministres adoptées le 6 septembre, Étude des changements dans la structure politique de l'Europe qui pourraient être nécessaires pour réaliser une union plus étroite entre les Membres du Conseil de l'Europe et une coopération effective dans les différents domaines spécifiés à l'article premier de son Statut, Documents de séance, Doc. 87, Strasbourg, 1949, s. 230, bod 8.

CoE, Assemblée Consultative, Résolution tendant à demander la préparation d'un Protocole d'amendement au Statut du Conseil de l'Europe adoptée le 28 août 1950, en fondation da débat far le deuxième rapport de la commission des Affaires Générales, Documents de séance, Doc. 124, Strasbourg, 1950, s. 1097.

30 *A contrario „Spolupráca na vládnej úrovni so sebou nevyhnutne prináša vytvorenie medzivládneho orgánu a úplne vylučuje vytvorenie orgánu supranacionálneho"*, Suggestions présentées par M. R. W. G. Mackay à la suite de la Résolution AS (2) 124 adoptée par l'Assemblée, Conseil de l'Europe, Assemble Consultative, Commission des affaires generales, AS/AG (2) 47, Strasbourg, le 20 octobre 1950, s. 6.

31 1e Projet, avril 1950, SCHULZE, Reiner – HOEREN, Thomas. *Dokumente zum Europäischen Recht, Band 1: Gründungsverträge*. 1999, CVI, s. 4.

32 Schéma de Traité de Pierre Uri, 7 juin 1950, Iére Partie: Objet, článok 1, IIème Partie: La Haute Autorité, článok 1, SCHULZE, Reiner – HOEREN, Thomas. *Dokumente zum Europäischen Recht, Band 1: Gründungsverträge*. 1999, CVI, s. 21.

33 *Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier*, článok 1.

de fonctionaire international“ / „*le statut de fonctionaire supranational*“). Na uvádzaný „supranacionálny status“ je naviazaný zákaz vyžadovať alebo prijímať pokyny tretieho a záväzok zmluvných strán rešpektovať zvláštnu povahu úradu a jeho personálu.[34] Formulácia namietaného ustanovenia premietnutého v konečnom znení v obsahu článku 9 pododsek 5 a 6 zakladajúceho aktu však s výnimkou uvedenej poznámky neposkytuje základ pre odlíšenie sa od ustáleného vymedzenia statusu úradníkov entít v medzinárodnom práve. Naopak, je významovo identickou s formuláciou použitou v Charte Organizácie Spojených národov.[35]

Podobne môžeme v ustanovujúcich medzinárodnoprávnych aktoch nájsť tiež oslabenie hlasovacích práv zástupcov zúčastnených štátov pri postupoch prijímania rozhodnutí na úrovni medzivládnych orgánov.

Pripísanie preskriptívnych a/alebo exekutívnych právomocí („*les pouvoirs réels*“)[36] orgánu alebo orgánom zodpovedným za prijímanie rozhodnutí k implementácii zakladajúcej zmluvy a zaistenie, prípadne kontrolu ich vykonávania (*právomoc prijímať* rozhodnutia vo veciach spoločného záujmu *a* právomoc *vykonávať* prijaté rozhodnutia),[37] možno bez pochybností označiť za nutný predpoklad supranacionálneho usporiadania, opakovane, nie za skutočnosť výlučnú.[38] Oba už uvádzané prvky preto môžeme hodnotiť ako prvky sprostredkujúce finálny cieľ.

Pokiaľ ide o voľbu inštitucionálnej štruktúry, určujúcou bude *horizontálna fragmentácia* prenesených suverénnych právomocí podmienená podobou uplatnenia *princípu inštitucionálnej rovnováhy*.[39] Príkladom iného je model uplatnený u „*Commission Centrale pour la Navigation du Rhin*“. Preskriptívne právomoci sú ponechané na úrovni medzivládneho orgánu,[40] oprávnenie vykonávať prijaté rozhodnutia je zverené nezá-

---

[34] Texte du projet préparé par les Français et qui a servi de base à l'exposé JM du 21 juin 1950, SCHULZE, Reiner – HOEREN, Thomas. *Dokumente zum Europäischen Recht, Band 1: Gründungsverträge*. 1999, CVI, s. 44, „*Handschriftlich markiert* « international », *mit Vermerk versehen* « supranational »“.
REUTER, Paul. La conception du pouvoir politique dans le Plan Schuman. *Revue française de science politique*. 1951, 1e année, n°3, s. 270.

[35] *Charte des Nations Unies*, San Francisco, 26. jún 1945, článok 100, odsek 1, odsek 2.

[36] CoE, Assemblée Consultative, proposition de résolution tendant à amender le statut du Conseil de l'Europe, Définition de l'Autorité européenne susceptible d'être dotée de fonctions limitées, mais de pouvoirs réels, 21 novembre 1950, Documents de séance, Doc. 143, Strasbourg, 1950, s. 1163 an.
C-6/64, *Costa proti ENEL*, Rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1964, [1964] Zb. Súdnych rozhodnutí, s. 1159.

[37] *Ex. Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier*, článok 8, článok 14, článok 64.

[38] *Ex.: Convention on International Civil Aviation*, Chicago, 7. december 1944, článok 37; *Constitution of the World Health Organization*, New York, 21. Júl 1946, článok 21; *Convention of the World Meteorological Organization*, Washington, 11. október 1947, článok 8(d); *Constitution of the Universal Postal Union*, Viedeň, 10. júl 1964, článok 22; *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, Rím, 4. November 1950, ETS No. 5, článok 46 odsek 2.

[39] „*Rovnováha právomocí [je] podstatným znakom inštitucionálnej štruktúry Spoločenstva*“, C-9/56, *Meroni & Co. proti Vysokému úradu ESUO*, Rozsudok Súdneho dvora z 13. júna 1958, [1958] Zb. Súdnych rozhodnutí, s. 11. „*Niektoré z rozhodnutí Vysokého úradu môžu byť prijaté iba so súhlasom Rady ministrov, Vysoký úrad je podriadený politickej zodpovednosti voči Zhromaždeniu, a je tiež podrobený kontrole Súdneho dvora.*“, REUTER, Paul. La conception du pouvoir politique dans le Plan Schuman. *Revue française de science politique*. 1951, 1e année, n°3, s. 270.

[40] „*Komisia prijíma rozhodnutia nadpolovičnou väčsinou hlasov, ktoré budú vyslovené v úplnej rovnosti. Členovia Komisie musia byť zástupcami pobrežných štátov, ktorý sú zmocnený k uzatvoreniu dohody o ich spoločných záujmoch. Rozhodnutia budú záväzné iba pre tie pobrežné štáty, ktoré vyslovili súhlas prostredníctvom svojho zástupcu.*“, *Traité de Vienne*, Annexe 16B, N°2, článok XVII v spojení s článkom XXVII a XXXII.

vislému „*Inspectuer en chef*“, ktorý je menovaný do funkcie bez časového obmedzenia Komisiou.[41]

1.3 Normatívny prvok supranacionality

Ako *hraničný*, v zmysle vymedzenia sa pojmu supranacionálny, vystupuje *prvok normatívny*. V prostredí Spoločenstiev je zobrazený tézou „predvídané orgány vykonávajú preskriptívne, rozhodovacie, výkonné a adjudikatívne právomoci priamo voči obchodným spoločnostiam“ podliehajúcim jurisdikcii vnútroštátnych orgánov zúčastnených štátov.[42]

Premietnutie normatívneho prvku na obraze supranacionálneho usporiadania zahrnie otázku vnútroštátnej *záväznosti* pravidiel zakladajúcim aktom ustanovených a pravidiel od zakladajúceho aktu odvodených (akty s extra inštitucionálnym účinkom), ktoré sú spôsobilé ku priamemu použitiu, ako i otázku vnútroštátneho *presadenia* účinkov nimi predvídaných.

Prejav suverénnej vôle byť určitým aktom viazaný vyjadrený *ex post* a len pre tento prípad, tu je *nahradený* súhlasom *ex ante*. Akceptácia zakladajúceho aktu zahrnie akceptáciu viazanosti každým zo sekundárnych aktov, ktoré budú neskôr prijaté niektorým z orgánov Spoločenstva, v rámci právomocí mu pripísaných.[43] Dôsledkom vyradenia súhlasu *ex post* vzťahujúceho sa k právnym aktom, ktorých pôvodcom nie je žiaden z vnútroštátnych orgánov znamená na strane zúčastnených štátov stratu úplnej kontroly nad ich prienikom do masy vnútroštátneho práva a teda prelomenie z tohto pohľadu relatívnej uzatvorenosti systému vnútroštátnych právnych pravidiel. Oslabenie suverenity, ktoré je zvýraznené pri postupoch prijímania rozhodnutí ustanovenou väčšinou alebo pri zverení rozhodovacích právomocí orgánu bez rovného zastúpenia vlád, vznáša otázku určenia referenčného rámca pre posúdenie súladu prijímaných aktov a otázku inštitucionalizácie zaistenia jeho dodržiavania.

Predobraz, ktorý má byť dosiahnutý možno nájsť v spise holandského profesora verejného práva *Huga Krabbeho* „*The Modern Idea of the State*“, v ktorom má adjektívum „supranacionálny“ miesto svojho pôvodu, a v zmysle ktorého:

---

41 „*S cieľom vytvoriť stály orgán, ktorý bude počas neprítomnosti ústrednej Komisie dohliadať na zachovávanie nariadenia, a na ktorý sa budú môcť v každom čase obrátiť obchodníci a lodníci, bude menovaný vrchný inšpektor a traja nižší inšpektori.*“, *Traité de Vienne*, Annexe 16B, N°2, článok XII.
Comp.: „*Jeho funkcie* [pozn. „*European Authority*“] *by mali byť dostatočne široké, aby pokryli všetky otázky, ktoré sú v spoločnom záujme Európy. Malo by byť usporiadaním parlamentnej povahy, v ktorom by však vlády mali konečné slovo. Nemalo by mať žiadne legislatívne alebo exekutívne právomoci dané vopred. Malo by však plniť svoje funkcie tak, že legislatíva bude môcť byť prijímaná jeho dvomi orgánmi rovnakým spôsobom, akým je prijímaná v každom z členských štátov s výhradou, že pred tým, ako budú určité právomoci zverené, a pred tým ako budú vykonávané (legislatívne alebo exekutívne), bude daný súhlas vlád členských štátov prostredníctvom ich zástupcov vo Výbore ministrov.*“, CoE, Consultative Assembly, Motion for the Amendment of Statute of the Council of Europe, Definition of the kind of European Authority which might be endowed with limited functions but real powers, 21st November 1950, Documents, Working papers, Doc. 143, Strasbourg, 1950, s. 1166.

42 REUTER, Paul. Quelques aspects institutionnels du Plan Schuman, Chronique constitutionnelle européenne. *Revue du droit public et de la science politique en France et à l'étranger*. 1951, s. 109.
C-26/62, *Van Gend en Loos*, Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 23.

43 C-20/59, *Talianska republika proti Vysokému úradu*, Rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1960, [1960] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 686.
Comp.: *Charte des Nations Unies*, San Francisco, 26. jún 1945, článok 25.

„Všeobecná uznávanosť, ktorú si súčasná predstava štátu už získala, robí stále viac zrejmým, že ak nie je v rámci štátu iná autorita okrem tej, ktorou je právo, potom rovnaká autorita musí byť pripustená ako regulatórna aj mimo neho, v spoločenstvách, ktoré zahŕňajú niekoľko štátov.

Právne pravidlá samé o sebe zaväzujú v medzinárodnom spoločenstve presne tak, ako to robia v rámci štátu. To znamená, že právne pravidlá prameniace z medzinárodného spoločenstva ukladajú povinnosti priamo každému jednotlivcovi, ktorý má dbať o záujmy, právny význam ktorých je stanovený v medzinárodnom práve. Neexistuje tu žiadna interpozícia hypotetického štátneho orgánu. Názov medzinárodné právo je v skutočnosti nesprávnym pomenovaním; je vhodný iba pre teóriu, ktorá považuje štáty za subjekty tohto práva, a ktorá ho v dôsledku toho pokladá za právo upravujúce vzťahy m e d z i štátmi. Bolo by preto lepšie hovoriť o s u p r a n a c i o n á l n o m práve [„Besser wäre es darum, von einem s u p r a n a t i o n a l e n Recht zu reden“[44]], pretože to vyjadruje myšlienku, že sa zaoberáme právom, ktoré upravuje spoločenstvo jednotlivcov zahŕňajúce niekoľko štátov, a ktoré disponuje zodpovedajúco vyššou validitou než je tá, ktorá sa spája s vnútroštátnymi právnymi predpismi.“[45]

Ako výraz východiskového stavu v určitom čase možno použiť stanovisko Výboru pre právne a administratívne otázky k *návrhu zmeny článku 15 Štatútu Rady Európy „tak, aby závery Výboru ministrov mohli nadobudnúť povahu rozhodnutí prijatých na základe vzájomnej dohody členov a aby ich členovia vykonávali*“,[46] ktorá by sa v prípade schválenia stala základom právnych aktov s extra inštitucionálnym účinkom.[47]

Podľa stanoviska Výboru:

„1. Odporúčanie Konzultatívneho zhromaždenia č. 10 sa zameriava na pripísanie právomoci Výboru ministrov prijímať rozhodnutia o určitých nedefinovaných otázkach, ktoré budú bez intervencie ktoréhokoľvek vnútroštátneho legislatívneho alebo exekutívneho orgánu záväzné pre správne alebo súdne orgány štátu a pravdepodobne aj pre štátnych príslušníkov rôznych členských štátov, a to aj v prípade, ak by to malo za následok zmenu ich vlastných právnych predpisov.

2. … Zdá sa však potrebným vypustiť spojenie „vzájomnou dohodou“ ako nejednoznačné. V tejto veci je synonymom jednomyseľného hlasovania a vyjadruje n e v ý h o d u aktov m e d z i n á r o d n é h o o r g á n u k o n t r a k t u á l n e j p o v a h y, a teda vystavuje ich riziku j e d n o s t r a n n é h o o d m i e t n u t i a.

3. Otázka položená Poradným zhromaždením by mala byť teda chápaná takto: „Je žia-

---

44 KRABBE, Hugo. *Die Moderne Staats-Idee*. Deutsche, zweite vermehrte ausgabe. Haag: Martinus Nijhoff, 1919, s. 278.

45 KRABBE, Hugo. *The Modern Idea of the State. Authorized translation with an Introduction*. New York: D. Appleton and Company, 1922, s. 245.

46 CoE, Assemblée Consultative, Recommandation au Comité des Ministres relative aux changements dans la structure politique de l'Europe qui pourraient être nécessaires pour réaliser une union plus étroite entre les Membres du Conseil de l'Europe et une coopération effective dans les différents domaines spécifiés à l'article premier du Statut adoptée le 18 août 1950, en conclusion du débat sur le rapport de la commission des Affaires Générales, Documents de séance, Doc. 74, Strasbourg, 1950, s. 855, bod V(ii).

47 CoE, Assemblée Consultative, Résolution relative à l'Étude d'un amendement à l'article 15 du Statut, adoptée, le 23 novembre 1950, en conclusion du débat sur le troisième rapport de la Commission des Affaires Générales, Documents de séance, Doc. 157, Strasbourg, 1950, s. 1267.

duce, aby boli (jednomyseľné) rozhodnutia Výboru ministrov záväzné pre štáty a vymáhateľné im podriadenými orgánmi?"

4. Podľa názoru Právneho výboru by o potvrdzujúcej odpovedi na otázku, akou je tá uvádzaná, nebolo možné uvažovať bez hlbokej, dokonca zásadnej transformácie Rady Európy. Je pravdou, že štáty často upravili svoje vnútroštátne právne predpisy prostredníctvom medzinárodných dohovorov. Ale presun právomoci prijímať právnu úpravu o určitých otázkach na mimo štátny a supranacionálny orgán by bolo možné len v rámci federálneho usporiadania, a to by nepochybne znamenalo reformu ústav vo všetkých krajinách. …

5. Na strane druhej sa zdá, že nie je nič v ústavnom práve niektorej z krajín, čo by bolo nezlučiteľné s dohovorom, podľa ktorého by medzinárodnému orgánu bolo dané oprávnenie prijímať rozhodnutia vo veciach, ktoré spadajú v každej krajine do pôsobnosti výkonnej moci.

…

Inými slovami, Výbor sa domnieva, že nie je dôvod, prečo by rozhodnutie Výboru ministrov nemalo byť účinné vo vzťahu k veciam, ktoré môžu byť legitímne predmetom exekutívnych dohôd (dohôd v zjednodušenej podobe), s prihliadnutím na nevyhnutnosť (v britskom práve) prijatia zákona parlamentom v prípade akejkoľvek otázky týkajúcej sa subjektívnych práv (porovnaj Oppenheim & Lauterpacht, Medzinárodné právo, 7. vydanie, Londýn, 1946, str. 38 a odkazy uvedené v bode 6).

6. Nebolo by však možné, a to ani pre exekutívne rozhodnutia vypracované v medziach rámca naznačeného vyššie, aby boli vykonateľné vo väčšine krajín. Niet pochýb o tom, že niektoré z nich či už v ústave (Francúzsko) alebo v jurisprudencii (Holandsko) uznali prednosť medzinárodného práva pred vnútroštátnym právom. Sú však stále výnimkou a je neisté, či by bola dokonca v týchto krajinách uznaná požadovaná platnosť rozhodnutia medzinárodného exekutívneho orgánu nielen súdmi, ale aj správnymi orgánmi. …"[48]

Navrhnutá zmena článku 15 Štatútu v znení *„les conclusions du Comité pourront, dans les cas appropriés, revêtir la forme d'une convention ou d'un accord"* („ak je to vhodné, závery Výboru ministrov môžu nadobudnúť formu medzinárodnej zmluvy alebo dohody"), ktoré sú Generálnym sekretárom predkladané členským štátom ku ratifikácii ako nutnej podmienke viazanosti, vo svojej výslednej podobe určila iba ako povinný *„postup už dobrovoľne uznaný Výborom ministrov pri prijímaní Dohovoru o ľudských právach"*.[49]

Uvádzané stanovisko zvýrazňuje časť z namietaných otázok na pozadí inštitúcie, ktorej operačným módom je medzivládna spolupráca. Poskytuje však užitočný porovnávací priestor pri vymedzení sa komunitárneho práva (práva Európskej únie) ako práva *autonómneho* a systémovo *uzatvoreného*.[50]

---

48 *OPINION OF THE COMMITTEE ON LEGAL AND ADMINISTRATIVE QUESTIONS regarding Recommendation N°*10, *adopted by the Consultative Assembly, on 18th August* 1950.

49 CoE, Assemblée Consultative, Rapport sur la Révision du Statut du Conseil de l'Europe présenté, aa nom de la commission des Affaires Générales par Mlle KLOMPÉ, 5 may 1951, Documents de séance, Doc. 157, Strasbourg, 1951, s. Doc. 10, s. 185 a 203.

50 SCHILLING, Theodor. The Autonomy of the Community Legal Order: An Analysis of Possible Foundations. *Harvard International Law Journal.* 1996, Vol. 37, Number 2, s. 389 a 390.

Niektorým dôsledkom, ktorými sa súbor právnych pravidiel takto ohraničený vymedzuje voči právu medzinárodnému, budeme venovať pozornosť v nasledujúcej časti. Predtým sa však zameriame na posledný zo skôr určených prvkov tvoriacich súčasť reality, ktorú sme označili ako *supranacionálna architektúra*.

1.4 Viazanosť spoločenstiev právom

Podstatným prvkom zakladajúcich aktov Spoločenstiev je akceptácia prenesenia časti suverénnych právomocí v prospech supranacionálnych inštitúcií na nimi ustanovený účel.[51] Otázkou súvisiacou, ako už bolo poznamenané, je *podriadenie* sekundárnych aktov, ktoré sú výsledkom uplatňovania týchto právomocí, a vo vzťahu ku ktorým nastáva okamihom ich zverejnenia integrácia medzi pravidlá tvoriace súčasť vnútroštátnych právnych poriadkov,[52] *referenčnému rámcu* preskúmavania ich legality.[53]

Inštrumentálny rozmer v zmysle prítomnosti procesných prostriedkov k napĺňaniu základného cieľa, ktorým je vnútorný súlad systému komunitárnych pravidiel, je zvýraznený v rozhodnutí Súdneho dvora vo veci *Les Verts*: „*Európske hospodárske spoločenstvo je spoločenstvom viazaným právom. Ani členské štáty, ani jeho inštitúcie sa nemôžu vyhnúť preskúmavaniu súladu aktov nimi prijatých so základnou ústavnou listinou, ktorou je Zmluva. Zvlášť v článkoch 173 a 184, a na strane druhej v článku 177, Zmluva ustanovila ucelený súbor procesných prostriedkov a konaní pred Súdnym dvorom určených k preskúmavaniu legality aktov inštitúcií. Fyzické a právnické osoby sú tak chránené proti použitiu všeobecne záväzných aktov, ktoré nemôžu napadnúť priamo pred Súdnym dvorom z dôvodu zvláštnych podmienok prípustnosti uvedených v článku 173, pododsek druhý Zmluvy. Ak implementácia týchto aktov prislúcha inštitúciám Spoločenstva, fyzické a právnické osoby môžu podať priamu žalobu k Súdnemu dvoru proti aplikačným aktom, ktoré sú im určené alebo ktoré sa ich priamo a osobne dotýkajú a dovolávať sa na podporu tejto žaloby protiprávnosti všeobecného aktu, ktorý je ich právnym základom. Ak táto implementácia pripadá vnútroštátnym orgánom, môžu sa dovolávať neplatnosti vnútroštátnych všeobecne záväzných aktov pred vnútroštátnymi súdmi a požiadať ich, aby predložili Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.*“[54]

Hodnotovo neutrálny, formálny koncept je vo svojom regulatórnom rozmere zafarbený prvkami otvoreného referenčného rámca, neoddeliteľnou súčasťou ktorého je počnúc rozhodnutím *Stauder* koncept *základných práv jednotlivcov*.[55]

---

[51] C-7/56 a 3 – 7/57, *Algera a i.*, Návrhy generálneho advokáta Maurice Lagrangea, [1957] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 159 a 160.

[52] Pozn. pod čiarou 43 supra.

[53] „*Súdny dvor je povinný zabezpečiť dodržiavania práva pri výklade a používaní Zmluvy a vykonávacích predpisov*“, C-1/58, *Stork*, Rozsudok Súdneho dvora zo 4. februára 1959, [1959] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 63, bod 4.
„*Súdny dvor preskúmava legalitu rozhodnutí prijatých Vysokým úradom*“, C-36/59, *Präsident Ruhrkohlen*, Rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1960, [1960] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 890.
„*V spoločenstve práva musí byť zachovávanie legality náležite zaistené*“, C-496/99, *Komisia proti CAS Succhi di Frutta*, Rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, [2004] Zb. súdnych rozhodnutí I-3870, odsek 63.

[54] C-294/83, *Les Verts c Parlement*, Rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 1986, [1986] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 1365, bod 23.

[55] C-29/69, *Erich Stauder proti Stadt Ulm*, Rozsudok Súdneho dvora z 12 novembra 1969, [1969] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 425, bod 7.
Comp.: Avis 2/13, Stanovisko Súdneho dvora (plénum) z 18. decembra 2014.

Ako osobitý výraz previazanosti inštrumentálneho a regulatórneho rozmeru konceptu viazanosti právom vystupuje *„predstava práva ako základného prostriedku či pôvodcu supranacionalizmu“*.[56]

Spoločne s normatívnym prvkom, na ktorý je úzko naviazaná, môžeme viazanosť Spoločenstiev (Európskej únie) právom nazeranú vo svetle jej inštrumentálenho a regulatórneho rozmeru označiť za prvok hraničný a vymedzujúci.

Príkladom už daného je inštitucionalizované prepojenie suverénmi vytvorených a v ich mene rozhodujúcich prvostupňových vnútroštátnych súdov a *„Commission Centrale pour la Navigation du Rhin“* v postavení *„Chambre des appels“*, na ktorú sa mohli jednotlivci obrátiť v sporoch presahujúcich zakladajúcim aktom ustanovenú hodnotu.[57] Vnútroštátne *„Tribunaux pour la navigation du Rhin“* boli povinné okrem hmotnoprávnych pravidiel prijatých Komisiou používať tiež unifikované procesné pravidlá a finálne meritórne rozhodnutie ktoréhokoľvek z nich bolo vykonateľné podľa všeobecných vnútroštátnych pravidiel v každom zo zmluvných štátov.[58]

2. *„LE NOUVEL ORDRE JURIDIQUE“* AKO DÔSLEDOK NORMATÍVNEHO PRVKU SUPRANACIONALITY

Na úrovni Súdneho dvora možno pozorovať opustenie tézy medzinárodnoprávneho partikularizmu na príklade rozhodnutí *Van Gend en Loos* z 5. februára 1963, podľa ktorého „Spoločenstvo vytvára nový právny poriadok práva medzinárodného“ (*„la Communauté constitue un nouvel ordre juridique de droit international“*)[59] a *Costa* z 15. júla 1964, podľa ktorého *„na rozdiel od bežných medzinárodných zmlúv vytvorila Zmluva o európskom hospodárskom spoločenstve samostatný právny poriadok integrovaný od nadobudnutia platnosti zmluvy do právnych systémov členských štátov, ktorý je pre ich súdy záväzný“* (*„à la différence des traités internationaux ordinaires, le traité de la C.E.E. a institué un ordre juridique propre, intégré au système juridique des États membres lors de l'entrée en vigueur du traité et qui s'impose à leurs juridictions“*).[60]

---

[56] WALKER, Neil. *The Rule of Law and the EU: Necessity's Mixed Virtue, Relocating the Rule of Law*. Edited by Gianluigi Palombella and Neil Walker. Hart Publishing, 2009, s. 127.
RAZ, Joseph. The Rule of Law and its Virtue. In: *The authority of law: Essays on law and morality*. Clarendon Press, 1979, s. 214 an.
CRAIG, Paul. *Formal and substantive conceptions of the rule of law: an analytical framework. Public Law*. Sweet & Maxwell, 1997, s. 467 an.
BOGDANDY, Armin von. Founding Principles of EU Law: A Theoretical and Doctrinal Sketch. *European Law Journal*. 2010, Vol. 16, No. 2, March, s. 95 an.

[57] *„Pri každom finančnom úrade bude zriadený súdny orgán k preskúmavaniu a rozhodovaniu, v prvom stupni a podľa nariadenia, všetkých sporných prípadov, ktoré sa týkajú vecí týmto nariadením ustanovených.“*, *Traité de Vienne*, Annexe 16B, N°2, článok VIII.
Ibidem, článok XXXII.
Convention entre les Gouvernemens des Etats Riverains du Rhin, et Réglement relatif à la Navigation du dit Fleuve, signés à Mayence, le 31 Mars, 1831, článok LXXXVI a LXXXVII.

[58] *Ibidem*, *Traité de Vienne*, Annexe 16B, N°2, článok IX.
Ibidem, *Traité de Mayence*, článok LXXXV.

[59] C-26/62, *Van Gend en Loos*, Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 23.

[60] C-6/64, *Costa proti ENEL*, Rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1964, [1964] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 1158.

Potvrdením uvádzanej pozície je *inter alia* rozhodnutie *Molkerei-Zentrale Westfalen* z 3. apríla 1968, podľa ktorého „*Spoločenstvo vytvára nový právny poriadok, v prospech ktorého štáty, hoci vo vymedzených oblastiach, obmedzili svoju suverenitu, a subjektmi ktorého sú nielen členské štáty, ale tiež ich štátny príslušníci*“ (*„la Communauté constitue un nouvel ordre juridique au profit duquel les États ont limité, bien que dans des domaines restreints, leurs droits souverains, et dont les sujets sont, non seulement les États membres, mais également leurs ressortissants“*).[61]

Prvou implikáciou vymedzenia základných vlastností systému komunitárneho práva (práva Únie) ako *samostatného právneho poriadku* je zásadné odmietnutie prijatia pravidiel majúcich pôvod v práve medzinárodnom alebo ich použitia k odvodeniu pravidiel vlastných.[62] Vyjadrenie tohto dôsledku nájdeme v záveroch Generálneho advokáta *Maurice Lagrangea* predložených Súdnemu dvoru v konaní vo veci *Fédération Charbonnière de Belgique*:

> „*Súdny dvor nie je medzinárodný súd, ale súd Spoločenstva vytvoreného šiestimi štátmi podľa modelu, ktorý je o mnoho viac podobný usporiadaniu federálnemu ako medzinárodnej organizácii. Zmluva, uplatnenie ktorej má Súd za úlohu zabezpečovať, hoci uzavretá vo forme medzinárodnej zmluvy, je nesporné, že z pohľadu materálneho vytvára štatutárny akt Spoločenstva, ktorého právne pravidlá ustanovujú interné právo tohto Spoločenstva.*
> *Pokiaľ ide o pramene tohto práva, nič samozrejme nebráni tomu, aby sme ich vyhľadali v prípade potreby v práve medzinárodnom, zvyčajne a častejšie ich však nájdeme vo vnútroštátnom práve členských štátov.*“[63]

Druhou implikáciou, východisko ktorej je doplnené o rozhodovací prvok, je odmietnutie priradenia aktov prijímaných Spoločenstvom (Európskou úniou) ku kontraktuálnym aktom medzinárodného práva, ako i odmietnutie jednostranných aktov na ne naviazaných, ktoré sú v medzinárodnom práve obvyklým prejavom suverenity štátov. *A maiore ad minus*, „*akt, ktorý je charakterizovaný ako komunitárne rozhodnutie, tak na základe svojho účelu, ako aj inštitucionálneho rámca, v ktorom bol vypracovaný nemôže byť označený za „medzinárodnú zmluvu“ … rozsah pôsobnosti a účinnosť rozhodnutia … musia byť posudzované podľa jeho obsahu a nemôžu byť obmedzené výhradami*

---

[61] C-28/67, *Molkerei-Zentrale Westfalen*, Rozsudok Súdneho dvora z 3. apríla 1968, [1968] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 226.
Mutatis mutandis: C-90/63, *Komisia proti Luxemburskému veľkovojvodstvu a Belgickému kráľovstvu*, Rozsudok Súdneho dvora z 13. novembra 1964, [1964] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 1232; C-14/68, *Wilhelm proti Bundeskartellamt*, Rozsudok Súdneho dvora z 13. februára 1969, [1969] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 15.

[62] PESCATORE, Pierre. International Law and Community Law – A Comperative Analysis. *Common Market Law Review*. 1970, 7, s. 167 an.; SCHERMERS, H. G. Community law and international law. *Common Market Law Review*. 1975, 21, s. 77 an.

[63] C-8/55, *Fédération Charbonnière de Belgique*, Návrhy generálneho advokáta Maurice Lagrangea, [1956] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 263.
„*Neprináleží však Súdnemu dvoru použiť, prinajmenšom nie priamo, pravidlá vnútroštátneho práva vrátane práva ústavného, platné v niektorom z členských štátov (rozsudok Storck, 4. február 1959). Môže sa nimi, ako výrazom všeobecného princípu právneho, ktorý je vhodné vziať do úvahy pri použití Zmluvy, podľa okolností iba inšpirovať.*“, C-36/59, *Präsident Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft e.a.*, Návrhy generálneho advokáta Maurice Lagrangea, 24. máj 1960, [1960] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 910.

alebo v y h l á s e n i a m i, ktoré by boli vznesené v priebehu prípravy namietaného opatrenia".[64]

Treťou implikáciou, z časti plynulo nadväzujúcou na predchádzajúcu,[65] je interpretatívna autonómia práva Spoločenstiev, v zmysle ktorej sú to inštitúcie ustanovené týmto právnym poriadkom, ktoré sú oprávnené k výkladu ústavných a právnych pravidiel tvoriacich jeho súčasť.[66]

Neprevzatie možnej varianty zverenia výkladu zakladajúcich aktov Medzinárodnému súdnemu dvoru,[67] ale naopak, *modelovanie* pôvodného *Súdneho dvora Spoločenstiev* s kompulzórnou právomocou, vytvára spoločne s neskorším rozšírením konaní o prejudiciálnej otázke[68] výrazný *konštituujúci priestor* ohraničený a napĺňaný vzájomným pôsobením agensov prítomných na vertikálnej úrovni (inštitúcie Spoločenstiev, zúčastnené štáty *a jednotlivci*).[69] Prítomnosť tohto priestoru nahrádza navzájom oddelené univerzá medzinárodného a vnútroštátneho práva, vyznačujúce sa nedostatkom priameho procesného prepojenia medzi jurisdikciami medzinárodných súdnych dvorov (tribunálov) a vnútroštátnych súdov.[70]

---

64 C-38/69, *Komisia proti Talianskej republike*, Rozsudok Súdneho dvora z 18. februára 1970, [1970] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 57 a 58, odsek 11 a 12.

65 „*Medzinárodné právo priznáva zmluvnej strane, ktorá bola dotknutá nesplnením povinnosti uloženej druhej zmluvnej strane, oprávnenie vyhnúť sa splneniu svojej povinnosti …*
Toto naviazanie záväzkov strán by nemalo byť v prostredí komunitárneho práva uznané …
Zmluva sa neobmedzuje na vytvorenie vzájomných záväzkov medzi rôznymi subjektmi, na ktoré sa použije, ale vytvára nový právny poriadok, ktorý upravuje právomoci, práva a povinnosti vyššie uvedených subjektov, rovnako ako postupy nevyhnutné pre zistenie a sankcionovanie prípadného porušenia …
Odhliadnuc od prípadov výslovne predvídaných, znenie zmluvy ustanovuje zákaz vykonania spravodlivosti svojpomocou adresovaný členským štátom …
Nesplnenie povinnosti prislúchajúcej Rade preto nemôže zbaviť žalovaných povinnosti splniť svoje záväzky.", C-90/63, *Komisia proti Luxemburskému veľkovojvodstvu a Belgickému kráľovstvu*, Rozsudok Súdneho dvora z 13 novembre 1964, [1964] Zb. súdnych rozhodnutí s. 1231 a 1232.

66 SCHILLING, Theodor. The Autonomy of the Community Legal Order: An Analysis of Possible Foundations, *Harvard International Law Journal*. 1996, Vol. 37, Number 2, s. 389 a 390.

67 *Projet d'un schéma du traité par P. Reuter, 16. 5. 1950*, SCHULZE, Reiner – HOEREN, Thomas. *Dokumente zum Europäischen Recht, Band 1: Gründungsverträge*. 1999, CVI, s. 17 a 18, článok 36, 37 a 38.
Comp.: Constitution of the International Labour Organization, 1919, článok 37 odsek 1; *Convention on International Civil Aviation*, 1944, článok 84; *Constitution of the World Health Organization*, 1946, článok 75.

68 *Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier*, článok 41, *Traité instituant la Communauté économique européenne*, článok 177.

69 „*Vo všeobecnosti to nie sú iba členské štáty, v prospech ktorých by široké znenie článku 177 malo byť určené, a ktoré sa objavia ako strany konania o prejudiciálneho otázke podľa tohto článku. Najväčší počet konaní pred vnútroštátnymi súdmi je začatý na návrh jednotlivcov.*", C-73/63, *Handelsvereniging Rotterdam a i.*, Návrhy generálneho advokáta Karl Röemera, 16. december 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí s. 43.

70 „*Zmluva podriaďuje právomoc Súdneho dvora výlučne existencii návrhu v zmysle článku 177 bez toho, aby komunitárny sudca skúmal, či je rozhodnutie vnútroštátneho sudcu konečné*", C-13/61, *De Geus en Uitdenbogerd proti Bosch a i.*, Rozsudok Súdneho dvora z 6 apríla 1962, [1962] Zb. súdnych rozhodnutí s. 101.
„*Podstatným znakom Spoločenstva je, ak chcete, jeho federálna štruktúra. To znamená skutočnosť, že orgány Spoločenstva sú postavené nad vnútroštátne orgány. Ich právomoci, ktoré sčasti priamo zasahujú do pôsobnosti členských štátov, sú čiastočne obmedzené a k dosiahnutiu stanovených cieľov predpokladajú ich spoluprácu.*", C-25/62, *Plaumann proti Komisii*, Návrhy generálneho advokáta Karl Roemera, 28. máj 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 238.
EECKHOUT, Piet. *The International Legal Order: Black holes, fifty shades of grey, or extending Van Gend en Loos?, Cour de Justice de l'Union Européenne, 50ème Anniversaire de l'Arrêt Van Gend en Loos, Actes du Colloque*. Luxembourg: Office des publications de l'Union européenne, 2013, s. 172.

Štvrtou implikáciou, ktorá je z časti sprostredkovaná predchádzajúcou, a ktorú možno vyjadriť tézou „*vrstvenie právnych poriadkov, ktoré sú navzájom autonómne, a súčasne, v ktorých vzájomnom vzťahu prevládne právny poriadok supranacionálny nad právnymi poriadkami podložnými*“,[71] je riešenie otázky vzťahu práva Spoločenstiev (práva Únie) k vnútroštátnemu právu zúčastnených štátov.[72]

Tradičné rozlíšenie systému právnych pravidiel na právo medzinárodné a právo vnútroštátne je prelomené pridaním novej kategórie, ktorá sama vymedzuje svoj vzťah k normativite vnútroštátneho práva.[73]

3. ROZSUDOK *VAN GEND EN LOOS*

Prostredníctvom konaní o prejudiciálnej otázke vo veci *Van Gend en Loos* a *Da Costa en Schaake N. V.*, vyvolaných amsterdamskými advokátmi H. G. Stibbem a L. F. D. ter Kuilem,[74] nadobúda otvorený konštituujúci priestor jeden zo svojich konkrétnych obrazov uplatnením pretenzie priameho vnútroštátneho účinku a vnútroštátnej vynútiteľnosti normy ukladajúcej štátom *negatívnu* povinnosť.[75] Inak povedané predložením otázky, či „*môžu osoby podliehajúce jurisdikcii vnútroštátnych súdov uplatňovať na základe tohto článku [článok 12 Zmuvy EEC] subjektívne práva, ktoré je sudca povinný chrániť*“.[76]

Ako výrazne presahujúcu operatívnu časť rozhodnutia Súdneho dvora vo veci *Van Gend en Loos* možno hodnotiť konštrukciu Komisie, prednesenú zhodne v oboch uvádzaných konaniach:

> „*Analýza štruktúry Zmluvy a právneho systému, ktorý ustanovuje, preukazuje podľa Komisie na strane jednej, že členské štáty nemali v úmysle prevziať iba vzájomné záväzky, ale vytvoriť systém práva Spoločenstva, a na strane druhej, že nechceli vyňať toto právo z právomoci vnútroštátnych všeobecných súdov. Právo Spoločenstva však musí byť účinne a jednotne uplatňované v celom Spoločenstve.*
> *Dôsledkom je predovšetkým to, že účinky práva Spoločenstva vo vnútroštátnom práve členských štátov nemožno určiť týmto vnútroštátnym právom, ale výhradne prostred-*

[71] SCELLE, Georges. Le problème du fédéralisme. *Politique étrangère*, 1940, 5e année, N°2, s. 145.

[72] „*Právo vnútroštátne … a právo komunitárne vytváraju dva odlišné a rozdieľne právne poriadky*“, C-13/61, *De Geus en Uitdenbogerd proti Robert Bosch a i.*, Rozsudok Súdneho dvora zo 6. apríla 1962, [1962] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 101.

[73] BEBR, Gerhard. The Relation of the European Coal and Steel Community Law to the Law of the Member States: A Peculiar Legal Symbiosis. *Columbia Law Review*. 1958, s. 775 an.
PERNICE, Ingolf. T*he Autonomy of the EU Legal Order – Fifty Years After Van Gend, Cour de Justice de l'Union Européenne, 50ème Anniversaire de l'Arrêt Van Gend en Loos, Actes du Colloque*. Office des publications de l'Union européenne, 2013, s. 57.

[74] *Comp.:* VAUCHEZ, Antoine. 'Integration-through-Law', Contribution to a Socio-history of EU Political Commonsense. *EUI Working Papers, RSCAS*. 2008, 10, s. 8–10.

[75] „*Členské štáty sa zdržia zavedenia nových dovozných a vývozných ciel alebo poplatkov s rovnocenným účinkom, a zvýšenia tých, ktoré sa uplatnia v ich vzájomných obchodných vzťahoch.*“, *Traité instituant la Communauté économique européenne*, článok 12.

[76] C-26/62, *Van Gend en Loos*, Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 3. C-28/62, *Da Costa en Schaake N. V. a i.*, Rozsudok Súdneho dvora z 27. marca 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 61.

níctvom práva Spoločenstva, ďalej, že vnútroštátne súdy sú povinné aplikovať priamo pravidlá práva Spoločenstva a napokon, že vnútroštátny súd je povinný zabezpečiť, aby sa pravidlá práva Spoločenstva presadili proti im odporujúcim vnútroštátnym právnym predpisom, aj keď sú tieto prijaté neskôr.
Komisia v tejto súvislosti pripomína, že skutočnosť, že komunitárne pravidlo má formu, v ktorej je určené štátom nepostačuje k odopretiu práva jednotlivcov, ktorí majú na tom záujem, požadovať jeho uplatnenie pred vnútroštátnym súdom.“[77]

Opozitum je predstavené v podpornom tvrdení holandskej vlády, podľa ktorého „*Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva sa nelíši od bežnej medzinárodnej zmluvy pokiaľ ide o podmienky požadované k tomu, aby vyvolávala priame účinky. Rozhodujúcimi faktormi sú v tomto ohľade úmysel strán a znenie zmluvy. Otázka, či je podľa holandského ústavného práva článok 12 priamo použiteľný, sa týka výkladu holandského práva a nepatrí do právomoci Súdneho dvora.*“[78]

Priznanie priameho účinku vo *variabilnom prostredí* vnútroštátnych základných noriem k „*posúdeniu vzťahu medzi supranacionálnym alebo medzinárodným právom a neskoršou vnútroštátnou legislatívou*“, a to aj v rámci užšej skupiny tých z nich, ktoré „*udeľujú medzinárodným zmluvám prednosť pred vnútroštátnym právom*“,[79] prináša ako nutný nepriaznivý následok *riziko nerovnomerného rozvinutia účinkov* komunitárneho práva, ku ktorého odstráneniu „*zmluva neobsahuje žiaden spoľahlivý nástroj*“, a ktoré by bolo v rozpore so základným cieľom Spoločenstva.[80]

Príkladom namietanej variability je návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci *Fratelli Variola S.p.A.*,[81] v rozhodnutí o ktorom belgický „*Le juge de paix d'Anvers* (2e canton)“ priznáva prednosť samovykonateľnému ustanoveniu zakladajúceho aktu odmietnutím použitia maximy *lex posterior derogat priori* s odôvodnením: „*Prezumpcia zrušenia predchádzajúceho zákona zákonom neskorším, ktorú vyjadruje uvedená formula sa nemôže uplatniť vo vzťahu k medzinárodnej zmluve, pretože zákonodarca nemá právomoc zmeniť to, čo si musí zachovať svoju plnú účinnosť a čo musí byť súdom použité. … zmluva … musí byť súdmi rovnako ako zákonodarcom uznaná za normu vyššej právnej sily, ktorá nesmie byť oslabená týmto princípom*“.[82] Prejavom právneho espritu ležiaceho na protiľahlej strane sú potom postupy „reprodukcie“ práva Spoločenstva vnútroštátnymi aktmi alebo postupy recepcie komunitárneho práva do vnútroštátneho právneho poriadku.[83]

---

[77] C-26/62, *Van Gend en Loos*, Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 14 a 15.

[78] *Ibidem*, s. 16.

[79] *Comp.:* BEBR, Gerhard. How Supreme is Community Law in the National Courts?. *Common Market Law Review*. 1974, 11, s. 3 an.

[80] C-26/62, *Van Gend en Loos*, Návrhy generálneho advokáta Karl Roemera, 12. december 1962, [1962] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 46 a 47.

[81] C-2/69, *Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders proti S.A. Ch. Brachfeld*, Rozsudok Súdneho dvora z 1. júla 1969, [1969] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 211 an.

[82] VERHOEVEN, Joe. *Jurisprudence Belge relative au droit international*. Université de Louvain, 1968, s. 672.

[83] C-34/73, *Fratelli Variola S.p.A. proti Administration des finances italienne*, Návrhy generálneho advokáta Henri Mayrasa, 26. september 1973, [1973] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 997.
„*Členské štáty nesmú prijať žiadne opatrenia spôsobilé zasiahnuť právomoc Súdneho dvora rozhodnúť o každej otázke týkajúcej sa výkladu komunitárneho práva alebo o platnosti právneho aktu, ktorý bol prijatý inštitú-*

Z pohľadu konceptuálneho, a na rozdiel od práva medzinárodného, rozhodnutie o prejudiciálnej otázke vo veci *Van Gend en Loos* odkrýva vo vzťahu k vnútroštátnemu právu potvrdenie existencie „*un nouvel ordre juridique*“, skôr označeného ako „*un ordre nouveau*“,[84] v ustanovujúcich aktoch ktorého je vtelená „*l'idée d'une constitution communautaire obligatoire*“ („predstava záväznej ústavy Spoločenstva“).[85]

Postulát, podľa ktorého „*pravidlá práva Spoločenstva ustanovené v zmluve samotnej alebo v súlade s ňou ustanovenými postupmi sa plne uplatnia v rovnakom čase a s rovnakým účinkom na celom území Spoločenstva*“,[86] je napĺňaný prostredníctvom sprostredkujúceho pôvodcu, ktorým je „*l'effet utile*“ zakladajúcich zmlúv.[87]

Na rozdiel od stavu predchádzajúceho, rozhodnutie *Van Gend en Loos* zamieňa Súdnym dvorom ustálené vzťažné pojmy „*l'applicabilité immédiate*“ a „*les entreprises*“, alternatívne „*une association d'entreprises*“, spoločne naviazané na Zmluvu o založení európskeho spoločenstva uhlia a ocele,[88] pojmom „*l'effet immédiat*“. Tento účinok viaže výslovne na subjektívne práva *jednotlivcov* („*les justiciables*“, „*les ressortissants*“, „*les particuliers*“), ktoré majú pôvod v norme komunitárneho práva, a ktoré vnútroštátne súdy *musia* chrániť.[89] Plné rozvinutie účinkov práva Spoločenstiev je dosiahnuté prostredníctvom *princípu prednosti komunitárneho práva*, odvodeného od „*l'obligation*

---

ciami Spoločenstva. Z toho vyplýva, že nie je prípustný žiaden postup, ktorým by bola pred osobami podliehajúcimi jurisdikcii štátov ukrytá komunitárna povaha právneho pravidla.“, C-34/73, *Fratelli Variola S.p.A. proti Administration des finances italienne*, Rozsudok Súdneho dvora z 10. októbra 1973, [1973] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 992.

84 *Accord concernant la collaboration entre l'Organisation international du travail et la Communauté européenne du charbon et de l'acier*, Journal Officiel de la Communauté Européenne, No 11, 14 août 1953, s. 167.

85 C-73/63, *Handelsvereniging Rotterdam a i.*, Návrhy generálneho advokáta Karl Röemera, 16. december 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 45.
Comp.: pozn. pod čiarou 59, 60 a 61 *supra*.

86 C-48/71, *Komisia proti Talianskej republike*, Rozsudok Súdneho dvora z 13. júla 1972, [1972] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 534.
„*Nesporne Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele je medzinárodnou zmluvou uzavretou medzi niekoľkými členskými štátmi. Avšak akýkoľvek pokus začleniť túto Zmluvu medzi tradičné medzinárodné zmluvy zastrie jej skutočnú povahu. Skutočnosť, že právo Spoločenstva môže byť priamo vynútené preukazuje inherentnú prednosť komunitárneho práva lepšie, než akákoľvek podobnosť s bežnými medzinárodnými zmluvami.*“, BEBR, Gerhard. The Relation of the European Coal and Steel Community Law to the Law of the Member States: A Peculiar Legal Symbiosis. *Columbia Law Review*. 1958, s. 788.
„*Právo komunitárne vytvára niečo osobité, podstatne odlišné od prostého vloženia medzinárodnej zmluvy do vnútroštátneho práva signatárskych štátov, s postavením a účinkami, ktoré jej chce priznať ústava každého z nich.*“, MÉGRET, Jacques. La spécificité du droit communautaire. *Revue internationale de droit comparé*. 1967, Vol. 19, N°3 – Juillet – Septembre, s. 577.

87 Rapport fait au nom de la commission juridique sur la primauté du droit communautaire sur le droit des Etats membres, Rapporteur: M. F. Dehousse, Parlement Européen, Documents de séance 1965–1966, Document 43, 25 mai 1965, s. 5, bod 17, odsek 2.
C-30/59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen*, Rozsudok Súdneho dvora z 23. februára 1961, [1961] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 46.

88 *Ex.:* C-7/54, *Groupement des industries Sidérurgiques Luxembourgeoises*, Rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 1956, [1956] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 91; C-8/57, *Groupement des hauts fourneaux et aciéries belges*, Rozsudok Súdneho dvora z 21. júna 1958, [1958] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 242.; C-9/58, *Berg und Hüttenwerke*, Rozsudok Súdneho dvora z 10. mája 1960, [1960] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 402.

89 C-26/62, *Van Gend en Loos*, Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 25.
Comp.: C-367/09, *SGS Belgium NV*, Návrhy generálneho advokáta Juliane Kokott, 15. júl 2010, [2010] Zb. súdnych rozhodnutí I-10761, odsek 31.

de coopération loyale",[90] podstatou ktorého je „*pozastavenie účinkov, ktoré sú v rozpore so zmluvou bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právomoci*".[91]

4. „*LA VIGILANCE DES PARTICULIERS INTÉRESSÉS*" AKO ŠTÍTOK SUPRANACIONALITY

Nazerané z pohľadu svojich adresátov, normatívne akty entít s medzinárodnoprávnym základom ustanovujú jednotné pravidlá určené k vnútroštátnej implementácii, ktoré sa vzťahujú na operátorov poskytujúcich určité služby s cezhraničným presahom, ktorý sú v postavení agentúr štátu, alebo ktorých činnosť je prinajmenšom štátom autorizovaná a štát na ňu dohliada.[92]

Medzinárodnoprávny akt môže túto hranicu záväznosti posunúť a adresátmi sekundárnych aktov sa môžu stať výslovne tiež jednotlivci.[93] Iba výnimočne však nachádzame právnu normu s priamym a horizontálnym vnútroštátnym účinkom.

Príkladom je ustanovenie článok 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktoré podľa výkladu Európskeho súdu poskytuje najmä ochranu jednotlivcov pred svojvoľnými zásahmi zo strany orgánov verejnej moci, neuspokojuje sa však iba „*s príkazom adresovaným štátu zdržať sa takýchto zásahov. K tomuto negatívnemu záväzku sa môže pripojiť záväzok pozitívny, plynúci z účinného dodržiavania práva na súkromný život. Tento záväzok môže vyžadovať prijatie opatrení týkajúcich sa rešpektovania súkromného života aj vo vzťahoch medzi jednotlivcami navzájom*".[94]

---

[90] „Je to najmä toto ustanovenie [článok 5], na ktorom ste v rozsudku z 15. júla 1964 (Costa/Enel, C-6/64, [1964] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 1159) založili prednosť komunitárneho práva nad národnými právnymi poriadkami", C-192/73, *Van Zuylen frères proti Hag AG*, Návrhy generálneho advokáta Henri Mayrasa, 15. máj 1974, [1974] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 752.
MEGRET, Jacques. La spécificité du droit communautaire. *Revue internationale de droit comparé*. 1967, Vol. 19, N°3 – Juillet – Septembre, s. 577.
BEBR, Gerhard. How Supreme is Community Law in the National Courts?. *Common Market Law Review*. 1974, 11, s. 3 an.

[91] C-30/59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen*, Návrhy generálneho advokáta Maurice Lagrangea, 5. november 1960, [1960] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 76, s. 77.
C-6/64, *Flaminio Costa proti E.N.E.L.*, Rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1964, [1965] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 1149 an.
C-9/65, *Acciaierie San Michele SpA proti Vysokému úradu ESUO*, Uznesenie Súdneho dvora z 22. júna 1965, [1965] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 35 an.
C-106/77, *Administration des finances de l'État proti Société anonyme Simmenthal*, Rozsudok Súdneho dvora z 9. marca 1978, [1978] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 629 an.
Résolution relative à la primauté du droit communautaire sur le droit des États membres, Journal oficciel, P 187, 9 novembre 1965, s. 2923.
Avis de la Commission du 19 janvier 1972 relatif aux demandes d'adhésion aux Communautés européennes du Royaume de Danemark, de l'Irlande, du Royaume de Norvège et du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, Journal officiel, L 73, 27 mars 1972, s. 3.

[92] *Ex.: Règlement des télécommunications internationales*, Union internationale des télécommunications, Actes finals de la Conférence mondiale des télécommunications internationales, 2012.

[93] „*Podľa ustáleného pravidla medzinárodného práva, „Beamtenabkommen" (medzinárodná zmluva) nemôže ako taká vytvoriť priamo práva a povinnosti určené jednotlivcom. Nemôžeme však poprieť, že samotným cieľom medzinárodnej zmluvy môže byť podľa úmyslu zmluvných strán prijatie určitých pravidiel vytvárajúcich práva a povinnosti jednotlivcov, ktoré sú spôsobilé používania vnútroštátnymi súdmi.", Compétence des tribunaux de Danzig*, Avis consultatif, Publications de la Cour Permanente de Justice Internationale, Série B, No. 15, le 3 mars 1928, s. 17 a 18.

Supranacionálna architektúra považuje túto pomknutú hranicu za modus ustálený. Finálny stav zodpovedajúci predstave načrtnutej *Klabbersom*,[95] je dosiahnutý reťazením prvkov, ktoré sú v medzinárodnom práve prítomné u obvyklých inštitucionalizovaných systémov, a ktoré môžeme označiť za prvky sprostredkujúce. Vymedzujúcim je prvok normatívny, premietnutý v usporiadaní autonómneho a systémovo uzatvoreného „*nového*" právneho poriadku, s podriadením sekundárnych aktov vlastnému referenčnému rámcu preskúmavania legality, ktorý nie je zbavený funkčných vzťahov so svojou podložnou vrstvou v podobe vnútroštátnych právnych poriadkov.

Aktérmi otvoreného konštituujúceho priestoru, v ktorom je uvádzaný referenčný rámec modelovaný, sú tú nielen zúčastnené štáty namietajúce suverénne hodnoty normatívne vyjadrené v ich ústavách,[96] ale ako preukazuje a sprostredkúva rozhodnutie *Van Gend en Loos*, tiež o svoje práva dbajúci ostražitý jednotlivci.[97]

JUDr. et Mgr. Milan Dubovský
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

[94] *Ex.: „La Cour rappelle tout d'abord que, si l'article 8 tend pour l'essentiel à prémunir l'individu contre des ingérences arbitraires des pouvoirs publics, il ne se contente pas de commander à l'État de s'abstenir de pareilles ingérences : à cet engagement plutôt négatif peuvent s'ajouter des obligations positives inhérentes au respect effectif de la vie privée. Celles-ci peuvent nécessiter l'adoption de mesures visant au respect de la vie privée jusque dans les relations des individus entre eux"*, *Affaire Söderman c. Suède,* (Requête no 5786/08), Arrêt du 12 novembre 2013, CEDH [GCH], Strasbourg, odsek 78.

[95] Pozn. pod čiarou 45 *supra*.

[96] Malenovský, Jiří. 60 let Evropských společenství: od francouzského „supranacionálního" smluvního projektu k jeho německému „podústavnímu" provádení. *Právník*. 2012, 7, s. 690 an.

[97] C-26/62, *Van Gend en Loos*, Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963, [1963] Zb. súdnych rozhodnutí, s. 25. *Comp.: „Táto zmluva vytvára Európske spoločenstvo supranacionálnej povahy. Spoločenstvo je založené na únii občanov a štátov"*, Draft Treaty embodying the Statute of the European Community, adopted by the *ad hoc* Assembly at Strasbourg on 10 March 1953, Information and official Documents of the Constitutional Committee, October 1952 – April 1953, Secretariat of the Constitutional Committee, Paris, 1953, článok 1.

Milan Dubovský

Supranationality and Elements of Supranational Architecture

Abstract: *Viewed from the perspective of its addressees, extra institutional normative acts of the entities with international legal basis create uniform rules designated for domestic implementation, which applies to the operators providing certain services with cross-border overlap, which are in the position of state agencies, or the activities which are at least authorized by the State and the State oversees them. International legal act may shift that limit of binding force and individuals may also explicitly become recipients of secondary acts . Only in exceptional cases, however, we find a rule with direct and horizontal effect in national law.Supranational architecture regards this slided limit as a settled. The final state corresponding to the vision outlined by Krabbe is achieved by the chaining of elements which are common in international law and supplemented with differentiating components. The arrangement of autonomous and systemicaly closed „new" legal order with the subordination of secondary acts is defined as well as its own reference framework of the review of legality and which is not devoid of functional relations with its national laws.*

Key words: *supranationality, transfer of sovereign powers, the institutional structure of entities with international legal basis, normative supranationalism, open-constituting space, an individual whose rights have been affected*